

Forord

Høyere utdanning var lenge en utdanning for de få. I 1956 var det ikke flere enn 5 600 studenter i Norge. Så begynte studenttallet å vokse og behovet for studieplasser økte raskt. Med et forslag i 1967 om etablering av distriktshøyskoler startet vi i Norge utviklingen av et regionalt høyskolesystem som skulle kvalifisere de studiesøkende for arbeidsoppgaver i samfunns- og næringsliv gjennom korte, yrkesrettede studier. Høyskolene skulle både være et utdanningspolitisk og et distriktpolitisk virkemiddel: Høyskoleoppdraget var basert på nærheten til region og lokalt næringsliv.

Utviklingen av en ny høyskolesektor var et klokt grep. Både når det gjaldt oppgaver og kapasitet ble høyskolene gode alternativer til de mer kostnadskrevende og forskningsrettede universitetene og vitenskapelige høyskolene. Viktige profesjons- og etatsutdanninger for bl.a. lærere, ingeniører og helsepersonell ble oppgradert til høyskolenivå.

Etter hvert som behovet for studieplasser fortsatte å vokse, ble høyskolesektoren like stor som universitetssektoren. Høyskoletoppen ble nådd i 2003-2004 med 108 000 studenter, da hadde universitetssektoren 98 000. Senere har antall universitetsstudenter vokst sterkt og vil fortsette å vokse, også fordi stadig flere høyskoler blir universitet. I 2016 var det 94 000 studenter i høyskolene og 175 000 i universitetssektoren. Etter enda flere opprykk til universitet vil det snart bare være 25 000 studenter igjen i høyskolene, men over 250 000 i universitetssektoren.

Jeg har fulgt utviklingen av høyere utdanning i Norge gjennom mer enn femti år, som universitetslærer, leder i Forskerforbundet, embetsmann i Kirke- og undervisningsdepartementet og Kultur- og vitenskapsdepartementet, generalsekretær i Universitetsrådet og deretter i Universitets-

og høyskolerådet. Som norsk representant i Europarådets komité for høyere utdanning og forskning har jeg sett utviklingen i internasjonalt perspektiv. Jeg deltok i utviklingen av Bologna-prosessen og etableringen av European University Association. Dette har jeg skrevet mye om tidligere.^{1,2,3}

Som pensjonist har jeg siden 2005 fulgt utviklingen på større avstand. Nå spør jeg om vi ikke trenger et nytt alternativ for studiesøkende som ønsker en mer yrkesrettet utdanning. Noen må føre høyskoleoppdraget videre.

I forlengelsen av den utviklingen som har funnet sted i universitets- og høyskolesektoren, med stadig større vekt på forskning som basis for høyere utdanning, tror jeg tiden nå er inne for en satsing på yrkesfaglig høyere utdanning. Fagskolene våre må få utviklingsmuligheter, slik profesjonsutdanningene fikk for femti år siden. Fagskolene kan bli faghøyskoler. De skal gi høyere utdanning basert på erfaringskompetanse. De skal ikke bli universiteter – det er ikke universiteter vi nå trenger mer av.

Oslo april 2017

Per Nyborg

¹ Nyborg P. *Universitets- og høyskolesamarbeid i en brytningstid. Femti års utvikling*. Oslo: Unipub: 2007.

² Nyborg P., Den sosiale dimensjonen i høyere utdanning, *Michael* 2013;10, Supplement 14.

³ Nyborg P. University development and co-operation in Norway and Europe, *Michael* 2016; 13: 13–49.